2024/1262

15.5.2024

DYREKTYWA DELEGOWANA KOMISJI (UE) 2024/1262

z dnia 13 marca 2024 r.

zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE w odniesieniu do wymogów dotyczących ośrodków oraz opieki nad zwierzętami i trzymania ich, jak również w odniesieniu do metod uśmiercania zwierząt

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych ([1]), w szczególności jej art. 50,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Art. 33 dyrektywy 2010/63/UE wymaga, aby zwierzęta wykorzystywane do celów naukowych miały zapewnione schronienie, środowisko i opiekę, które są odpowiednie dla ich zdrowia i dobrostanu. W załączniku III do dyrektywy 2010/63/UE ustanowiono wymogi dotyczące ośrodków oraz opieki nad takimi zwierzętami i ich trzymania.

(2) Art. 6 dyrektywy 2010/63/UE zawiera wymóg, aby zwierzęta były uśmiercane z ograniczeniem do minimum bólu, cierpienia i dystresu za pomocą odpowiednich metod uśmiercania specyficznych dla danego gatunku, przewidzianych w załączniku IV do tej dyrektywy.

(3) W momencie przyjmowania dyrektywy nie były dostępne wystarczające dowody naukowe na temat odpowiednich wymogów w zakresie trzymania i opieki w odniesieniu do niektórych gatunków, w tym głowonogów, danio pręgowanego i wróblowych, a także na temat odpowiednich metod uśmiercania głowonogów. W związku z tym nie włączono do załącznika III do dyrektywy 2010/63/UE żadnych wymogów dotyczących przedmiotowych gatunków, ani nie włączono wymogów dotyczących uśmiercania głowonogów do załącznika IV do tej dyrektywy.

(4) Po 2010 r. zdobyto nową wiedzę naukową na temat wymogów w zakresie dobrostanu głowonogów, danio pręgowanego i wróblowych utrzymywanych w niewoli, a także na temat uśmiercania głowonogów w sposób powodujący najmniejszy ból, cierpienie i dystres, w związku z czym należy odpowiednio dostosować załączniki III i IV do dyrektywy 2010/63/UE.

(5) Niektóre z nowych wymogów określonych w odniesieniu do danio pręgowanego i głowonogów należy wprowadzić dla wszystkich gatunków wodnych lub wszystkich zwierząt, które nie zostały uwzględnione w załączniku III do dyrektywy 2010/63/UE.

(6) Z informacji przedłożonych na podstawie art. 54 ust. 3 dyrektywy 2010/63/UE wynika, że kilka państw członkowskich uznaje wstrząs hipotermiczny za odpowiednią metodę uśmiercania danio pręgowanego, opierając się na aktualnych dowodach naukowych. Aby uniknąć niepotrzebnych obciążeń administracyjnych wynikających ze zwykłych odstępstw przyznawanych na podstawie art. 6 ust. 4 lit. a) dyrektywy 2010/63/UE, należy zezwolić na stosowanie tej metody w odniesieniu do uśmiercania danio pręgowanego.

(7) Od czasu przyjęcia dyrektywy 2010/63/UE pojawiły się nowe dowody naukowe, stanowiące, że stosowanie gazów obojętnych (argonu i azotu) do zabijania gryzoni nie jest odpowiednie, w związku z czym stosowanie tych gazów nie powinno być już dozwolone do zabijania gryzoni.

(8) Należy zatem odpowiednio zmienić dyrektywę 2010/63/UE,

([1]) Dz.U. L 276 z 20.10.2010, s. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/63/oj.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

W załącznikach III i IV do dyrektywy 2010/63/UE wprowadza się zmiany zgodnie z załącznikiem do niniejszej dyrektywy.

Artykuł 2

1. Państwa członkowskie przyjmują i publikują, najpóźniej do dnia 4 grudnia 2025 r., przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

Państwa członkowskie stosują te przepisy od dnia 4 grudnia 2026 r.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określane są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 3

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 4

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 13 marca 2024 r.

W imieniu Komisji
Przewodnicząca
Ursula VON DER LEYEN

ZAŁĄCZNIK

W załącznikach III i IV do dyrektywy 2010/63/UE wprowadza się następujące zmiany:

1) w załączniku III wprowadza się następujące zmiany:

a) w sekcji A wprowadza się następujące zmiany:

(i) tytuł pkt 2.3 otrzymuje brzmienie:

„2.3. Hałas i wibracja";

(ii) w pkt 2.3 dodaje się lit. d) w brzmieniu:

„d) w odniesieniu do zwierząt wodnych urządzenia powodujące hałas i wibracje, takie jak generatory prądotwórcze i systemy filtracji, nie mogą niekorzystnie oddziaływać na dobrostan zwierząt.";

(iii) tytuł pkt 2.4 otrzymuje brzmienie:

„2.4. Systemy alarmowe i plany awaryjne";

(iv) w pkt 2.4 dodaje się lit. d) w brzmieniu:

„d) wdrożone zostają skuteczne plany awaryjne w celu zapewnienia zdrowia i dobrostanu zwierząt w przypadku awarii elementów istotnych dla hodowli.";

b) w sekcji B wprowadza się następujące zmiany:

(i) w pkt 8 dodaje się akapit drugi w brzmieniu:

„W przypadku trzymania ptaków pozyskanych w naturze, przestrzeń określona w tabelach 8.1 do 8.10 ma zastosowanie do przetrzymywania ptaków przez okres dłuższy niż 24 godziny. W przypadku przetrzymywania ptaków przez krótszy okres, należy podjąć środki minimalizujące ryzyko dla dobrostanu zwierząt.";

(ii) w pkt 8 dodaje się następujące tabele 8.8, 8.9 i 8.10:

„*Tabela 8.8*

Szpakowate

Liczebność grupy	Minimalna wielkość pomieszczenia (m^2)	Minimalna wysokość (cm)	Minimalna długość karmnika na jednego ptaka (cm)	Minimalna długość grzędy na jednego ptaka (cm)
do 6	2,0	200	5	30
od 7 do 12	4,0	200	5	30
od 13 do 20	6,0	200	5	30
dla każdego dodatkowego ptaka w grupie liczącej od 21 do 50 ptaków	0,25		5	30
dla każdego dodatkowego ptaka w grupie liczącej ponad 50 ptaków	0,15		5	30

Tabela 8.9

Wróbel zwyczajny

Liczebność grupy w przypadku braku barier wizualnych	Liczebność grupy w przypadku obecności barier wizualnych	Minimalna wielkość pomieszczenia (m^2)	Minimalna wysokość (cm)
do 10	do 15	2,4	180
od 11 do 20	od 16 do 35	4,8	180
od 21 do 30	od 36 do 60	7,3	180
dla każdego dodatkowego ptaka w grupie liczącej ponad 30 ptaków	dla każdego dodatkowego ptaka w grupie liczącej ponad 60 ptaków	0,11	

Tabela 8.10

Sikorka bogatka i sikorka modraszka

Liczebność grupy	Minimalna wielkość pomieszczenia na ptaka (m^2)	Minimalna wysokość (cm)	Minimalna liczba karmników	Minimalna długość grzędy na jednego ptaka (cm)
1	3	180	1	100
2-10 (*) (ta sama płeć)	1	180	2	40
1 samica + 1 samiec	2	180	2	100

(*) Umieszczanie ptaków w grupach o wielkości ponad 10 ptaków nie jest dozwolone, o ile nie określono harmonogramu wystarczająco częstego monitorowania służącego wykrywaniu agresji lub jej łagodzeniu.";

(iii) pkt 11.1 otrzymuje brzmienie:

„11.1. Zaopatrzenie w wodę i jej jakość

Przez cały czas dostępna jest odpowiednia ilość wody o właściwej jakości. Przepływ wody w systemach recyrkulacji lub filtrowanie w akwariach są wystarczające i zapewniają utrzymywanie parametrów jakościowych wody w dopuszczalnych granicach, zgodnie z charakterystyką systemu hodowlanego i wymogami dotyczącymi danego gatunku. Gdy jest to konieczne, woda jest filtrowana lub uzdatniana w celu usunięcia substancji szkodliwych dla ryb. Parametry jakości wody mieszczą się zawsze w dopuszczalnym zakresie, który podtrzymuje aktywność i czynności fizjologiczne normalne dla danego gatunku i etapu rozwojowego. Przepływ wody jest odpowiedni, aby umożliwić rybom prawidłowe pływanie i utrzymywanie normalnego zachowania. Ryby mają wystarczający czas na aklimatyzację i dostosowanie się do zmian jakości wody. Podejmuje się odpowiednie środki w celu zminimalizowania nagłych zmian poszczególnych parametrów wpływających na jakość wody. Zapewnia się i monitoruje odpowiedni przepływ i poziom wody.";

(iv) pkt 11.2 otrzymuje brzmienie:

„11.2. Tlen, związki azotu, dwutlenek węgla, pH i zasolenie

Stężenie tlenu jest odpowiednie dla danego gatunku i dla warunków, w jakich ryby są przetrzymywane. W razie konieczności zapewnia się dodatkowe napowietrzanie wody w akwarium, w zależności od systemu hodowlanego. Stężenie dwutlenku węgla i związków azotu, mianowicie amoniaku, azotynów i azotanów, jest utrzymywane poniżej szkodliwych poziomów. Jakość wody jest monitorowana zgodnie z określonym harmonogramem testowania, zapewniającym wystarczająco częste testowanie wody, w celu wykrycia zmiany parametrów krytycznych i podejmowanie działań mających na celu złagodzenie takich zmian.

Poziom pH wody dostosowany jest do danego gatunku ryb i monitorowany w celu utrzymania go na jak najbardziej stabilnym poziomie. Zasolenie jest dostosowane do wymogów danego gatunku ryb i do ich stadium rozwojowego. Zmiany zasolenia następują stopniowo.";

(v) pkt 11.3 otrzymuje brzmienie:

„11.3. Temperatura i oświetlenie

Temperatura jest utrzymywana w zakresie optymalnym dla danego gatunku ryb i ich stadium rozwojowego oraz na jak najbardziej stabilnym poziomie. Zmiany temperatury następują stopniowo. Ryby są utrzymywane w odpowiednim cyklu dobowym oświetlenia.";

(vi) pkt 11.5 otrzymuje brzmienie:

„11.5. Karmienie ryb i postępowanie z rybami

Ryby są karmione odpowiednim dla nich pokarmem, we właściwych ilościach i z odpowiednią częstotliwością. Szczególną uwagę zwraca się na karmienie ryb w fazie larwalnej podczas przejścia z pokarmu żywego na sztuczny. Jeżeli zaprzestanie karmienia jest konieczne z powodów niezwiązanych z procedurą (np. transport), czas jego trwania jest jak najkrótszy i uwzględnia wielkość ryb i temperaturę wody.

Jeżeli to możliwe, postępowanie z rybami odbywa się bez wyjmowania ich z wody. Postępowanie z rybami zarówno w wodzie, jak i poza wodą, ogranicza się do minimum, a sprzęt pozostający w bezpośrednim kontakcie z rybami jest zwilżony. Nie należy postępować z rybami w zakresach temperatury wody przekraczających granice ich tolerancji.";

(vii) dodaje się pkt 11.6 w brzmieniu:

„11.6. Danio pręgowany

11.6.1. Jakość wody

Tabela 11.1

Wymogi dotyczące parametrów wody w systemach trzymania danio pręgowanego

Parametry wody	Wymogi minimalne i maksymalne
Temperatura	24–29 °C
Przewodność	150-1700 µS/cm^2
Całkowita twardość	40-250 mg/L $CaCO_3$
pH	6,5–8
Związki azotu	NH_3/NH_4^+< 0,1 (*) mg/L, NO_2^- < 0,3 mg/L, NO_3^- < 25 mg/L
Rozpuszczony tlen	> 5 mg/L

(*) Lub poniżej granicy wykrywalności. 0,1 mg/L wskazuje łączną ilość amoniaku, NH_3/NH_4^+. Co odpowiada 0,002 mg/L NH_3 przy 28 °C i pH 7,5.

11.6.2. Oświetlenie

W fazie oświetlenia światło jest stałe, z wyjątkiem krótkich faz przejściowych świtu/zmierzchu, jeśli mają one miejsce. Faza ciemności jest kompletnie pozbawiona światła.

11.6.3. Zagęszczenie i urozmaicenie środowiska

Nie stosuje się ilości wody mniejszej niż 1 litr w odniesieniu do dorosłych osobników danio pręgowanego. Zagęszczenie ryb nie przekracza 10 dorosłych osobników na litr. Wielkość zbiornika i jego kształt umożliwiają rybom ich naturalne zachowanie i pływanie.

Unika się przedłużonego trzymania zwierząt pojedynczo.";

(viii) dodaje się pkt 12 w brzmieniu:

„12. Głowonogi

12.1. Zaopatrzenie w wodę i jej jakość

Przez cały czas dostępna jest odpowiednia ilość wody o właściwej jakości.

Kształt zbiornika i natężenie przepływu wody odpowiadają potrzebom zwierząt, w tym zapewniają natlenienie odpowiednie do ich wielkości, stadium życia i potrzeb behawioralnych. Temperatura wody, zasolenie, pH i poziom związków azotu są dostosowane do potrzeb gatunku i formy życia. Ucieczkom i niezamierzonemu wprowadzeniu obcych elementów zapobiega się, w razie potrzeby stosując osłony.

Głowonogi mają wystarczająco dużo czasu na aklimatyzację i dostosowanie się do zmian jakości wody.

12.2. Oświetlenie

Intensywność oświetlenia i cykl dobowy oświetlenia odpowiadają wymogom danego gatunku.

12.3. Dieta

System żywienia głowonogów odpowiada danemu gatunkowi, jego stadium rozwojowemu i potrzebom behawioralnym.

12.4. Urozmaicenie warunków bytowania i postępowanie z głowonogami

Głowonogom dostarcza się właściwej, wystarczającej liczby fizycznych, kognitywnych i sensorycznych bodźców, aby umożliwić szeroki zakres specyficznych dla danego gatunku zachowań. Warunki trzymania uwzględniają specyficzne dla danego gatunku potrzeby społeczne (np. nawyki danego gatunku polegające na życiu w stadzie lub samotnie). W zależności od gatunku zapewnia się schronienie lub legowiska.

Jeżeli to możliwe, postępowanie z głowonogami odbywa się bez wyjmowania ich z wody. Zarówno postępowanie z głowonogami w wodzie, jak i poza wodą ogranicza się do minimum, a sprzęt pozostający w bezpośrednim kontakcie z głowonogami jest zwilżony.

Tabela 12.1

Głowonogi

Rodzina	Grupa	Długość ciała (*) (cm)	Minimalna powierzchnia lustra wody (cm^2)	Minimalna powierzchnia lustra wody dla każdego dodatkowego zwierzęcia w utrzymywaniu grupowym (cm^2)	Minimalna głębokość wody (cm)
Sepiidae	Mątwa	do 2 > 2 do 6 > 6 do 12 > 12	100 600 1 200 2 500	40 200 400 1 000	7 15 20 25
Sepiolidae	Sepiolida (**)	do 1 > 1 do 3 > 3	50 120 150	5 50 100	5 8 12
Loliginidae	Kalmar (***), (****)	do 15 > 15 do 25 > 25	2 000 4 500 6 000	400 900 1 200	60 90 90

Rodzina	Grupa	Długość ciała (*) (cm)	Minimalna powierzchnia lustra wody (cm^2)	Minimalna powierzchnia lustra wody dla każdego dodatkowego zwierzęcia w utrzymywaniu grupowym (cm^2)	Minimalna głębokość wody (cm)
Octopodidae	Ośmiornica (****)	do 10 > 10 do 20 > 20	2 000 2 600 4 000	600 700 1 200	40 50 50

(*) Długość czaszkowo-grzbietowa.
(**) Grupa do 40 osobników.
(***) Preferuje się stosowanie zbiorników o kształcie cylindrycznym. Wartości minimalne powiększa się o 5 %, jeżeli stosuje się zbiornik o kształcie innym niż cylindryczny.
(****) W stadium młodocianym i w stadium paralarwalnym kalmara i ośmiornicę trzyma się w zbiornikach o kształcie cylindrycznym, z maksymalnie 20 młodocianymi osobnikami na litr; stosuje się metody mające na celu ograniczenie interakcji wizualnych.";

2) w załączniku IV wprowadza się następujące zmiany:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Uśmiercanie zwierząt jest kończone zastosowaniem jednej z metod wymienionych poniżej:

a) potwierdzenie trwałego zaniku krążenia;

b) zniszczenie mózgu;

c) dyslokacja kręgów szyjnych;

d) wykrwawienie lub

e) potwierdzenie początku stężenia pośmiertnego.

Metody potwierdzenia śmierci są odpowiednie dla danego gatunku, którego przedstawiciel ma zostać uśmiercony.";

b) w pkt 3 wprowadza się następujące zmiany:

(i) tabela otrzymuje brzmienie:

„Zwierzęta – uwagi/ metody	Ryby	Płazy	Gady	Ptaki	Gryzonie	Króliki	Psy, koty, fretki i lisy	Duże ssaki	Zwierzęta z rzędu ssaków naczelnych	Głowonogi
Przedawkowanie środka znieczulającego	1)	1)	1)	1)	1)	1)	1)	1)	1)	
Strzał zablokowanym bolcem			2)							
Dwutlenek węgla					3)					
Dyslokacja kręgów szyjnych				4)	5)	6)				
Wstrząśnienie mózgu/uderzenie pałką w głowę				7)	8)	9)	10)			
Dekapitacja				11)	12)					
Oszołamianie elektryczne	13)	13)		13)		13)	13)	13)		
Gazy obojętne (Ar, N_2)								14)		
Zastrzelenie wolnym pociskiem, z użyciem odpowiednich strzelb, pistoletów i amunicji			15)				16)	15)		
Wstrząs hipotermiczny	17)”									

(ii) w wykazie „Wymogi” dodaje się pkt 17 w brzmieniu:

„17. Stosować wyłącznie w przypadku danio pręgowanego (*Danio rerio*) ≥ 16 dni po zapłodnieniu i o maksymalnej długości ciała wynoszącej 5 cm. Temperatura przy wstrząsie hipotermicznym wynosi ≤ 4 °C i różni się od temperatury trzymania o ≥ 20 °C. Ryby nie mają bezpośredniego kontaktu z lodem. Minimalna ekspozycja wynosi 5 minut.”.